

Biologické základy sociálního života, etologie a sociobiologie

(výchozí pracovní teze)

- Antická představa univerzálního řádu přírody
- Na počátku vědy svět zkoumala jen jedna univerzální věda, podle níž tytéž zákony platí v přírodě i ve společnosti – přirozené právo a naturalismus ve vědě
- 20. století zpochybnilo naturalismus
- V posledních 2. desetiletích ale genetika, biochemie, etologie, sociobiologie, ekologie a další vědy vedou k poznání, že biologické základy sociálního života nelze zcela pominout
- Sociální život vzniká na biologických základech
- Člověk je součástí přírody a současně ji překračuje

Člověk je současně:

- bytost biologická a bytost společenská (kulturní)
- podléhá zákonitostem přírody i zákonům společnosti
- je výsledkem biologické evoluce i sociokulturního vývoje

Přírodně založené faktory sociálního života:

1. Vnitřní biologické faktory (příroda v nás):
 - 1.1. dispozice druhové (vzpřímená postava, hlasový mechanismus apod.)
 - 1.2. dispozice individuální (pohlaví, věk, schopnosti)
2. Environmentální faktory - přírodní a životní prostředí života společnosti (podnebí, kvalita půdy apod.)
Trvale udržitelný rozvoj, ekologická stopa 1,25
Dobrovolná skromnost
3. Demografické faktory - jevy týkající se obyvatelstva (počet, hustota, stárnutí populace, rozvodovost apod.)
T. Malthus, 1798 - geometrický x aritmetický růst
Crowding – pocit přelidnění

Vliv přírodních faktorů lze shrnout do 2 tezí:

- příroda je nezbytným předpokladem existence člověka, společnosti a sociálního života
- ve všech společenských vztazích a procesech spolupůsobí i jejich biologická (přírodní) komponenta

- Lásky je v tomto směru považována za psychickou a kulturní nadstavbu nad biologickou podstatou. Římský dramatik Plautus: „Amantes amentes“ (zamilovaní jsou blázni)

- Přírodně založené faktory nás spojují se sociálními formami života v živočišné říši
- S. Freud zdůraznil roli pudů – sociální chování je sublimací sexuálního pudu

Jay Glass „Zvíře v nás“: „veškeré lidské chování lze vysvětlit třemi biobehaviorálními imperativy“ (vzorci chování v našem mozku):

- vyznačování teritoria
- sexualita
- boj o dominanci

- Mechanismus a rozsah působení přírodních faktorů na sociální život odkrývají některé biologické vědy

Etologie – od 30. let 20. století studuje způsoby života zvířat a jejich vzájemné vztahy, mezi studovaná zvířata zahrnuje i člověka. Zaměřuje se na zkoumání příčin a funkcí sociálních mechanismů a typologie forem sociálního života.

Etolog Konrad Lorenz konstatoval 2 základní instinkty u zvířat: sexuální a agrese, stejně jako Freud.

Sociobiologie - založil ji americký biolog **Edward Wilson** v roce 1975 knihou „Sociobiologie“. Chápal ji jako “sociologii živočišné říše”, která studuje biologickou bázi všech forem sociálního chování.

Sociobiologie hledá paralely mezi chováním zvířat a chováním lidí s důrazem na genetické a neurochemické faktory na místo racionálně cílového rozhodování.

Teze: Vznik společenského života je jedním z nejdůležitějších výstupů biologické evoluce

Sociobiologie odhalila 2 biologické mechanismy sociálního života:

- příbuzenecký výběr (čím si jsou příbuznější, tím altruističtější)
- vzájemný altruismus – reprodukuje se geneticky

- Etologie bourá ideály o zvířatech i o lidech

- Čím se vlastně člověk liší od zvířat ?

- Člověk vkládá mezi sebe a přírodu „druhou přírodu“, tj. kulturu

- I u zvířat ale nalézáme kulturní projevy, tj. sociálním učením předávané formy chování z generace na generaci, např. u nám nejbližších

- Člověk se ale liší také některými kvalitami chování: používání ohně, uctívání mrtvých, výtvarné umění, stálé zdokonalování nástrojů.